

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน



คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๓/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน กรณีร้องเรียนว่าหน่วยงานของรัฐออกหนังสือสำคัญสำหรับ
ที่หลวงทับซ้อนที่ดินของประชาชน อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ผู้ร้อง



ผู้ถูกร้อง สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร สาขาเลิงนกทา

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์ ตามคำร้องที่ ๑๑๔/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๕ ว่า
ผู้ถูกร้องได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) แปลงโคกภูพระ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลกุดแห่
อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ทับซ้อนกับที่ดินของผู้ร้อง จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ
ตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการ
ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจง
ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ สำเนาคำพิพากษาศาลฎีกา [Redacted] ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๓

๒.๑.๒ หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดยโสธร ด่วนที่สุด ที่ ยส ๐๐๑๑/๒๕๕๐
ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ หนังสือผู้ถูกร้อง ที่ ยส ๐๐๒๐.๐๒/๖๗๐๘ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕
ถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ เอกสารสรุปการประชุมรับฟังข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่
๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ ศาลากลางจังหวัดยโสธร

/๒.๑.๕ หนังสือ...

๒.๑.๕ หนังสือผู้ถูกร้อง ที่ ยส ๐๐๒๐.๐๒/๗๐๖๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๖ หนังสือผู้ร้อง ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

๑) ที่ดินสาธารณประโยชน์โคกภูพระขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์เมื่อปี ๒๔๙๑ เนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ ต่อมาผู้ถูกร้องเข้ารังวัดเพื่อออก น.ส.ล. ได้เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา มากกว่าหลักฐานเดิม ๘๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา ทับซ้อนกับที่ดินทำกินของผู้ร้องเนื้อที่ ๒๙ ไร่ ๓ งาน ๑๘ ตารางวา หลังจากนั้นสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินครอบคลุมที่ดินพิพาท โดยประชาชนรายอื่นซึ่งมีที่ดินใกล้เคียงได้รับหนังสืออนุญาตให้ทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑) แต่ที่ดินของผู้ร้องยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากทับซ้อนกับที่สาธารณประโยชน์

๒) ผู้ร้องอ้างพยานบุคคล ได้แก่ [REDACTED] อายุ [REDACTED] ปี [REDACTED] อายุ [REDACTED] ปี และ [REDACTED] อายุ [REDACTED] ปี ประชาชนบ้านกุดแห่ ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ซึ่งให้ข้อมูลต่อผู้ร้องตามบันทึกถ้อยคำลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๖ ในทำนองเดียวกันว่า บรรพบุรุษของผู้ร้องจับจองและครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทมาตั้งแต่มรดกก่อตั้งหมู่บ้านเมื่อปี ๒๔๓๐ โดยไม่มีบุคคลใดมาโต้แย้งและขัดขวางการทำประโยชน์ และต่อมาตกทอดเป็นมรดกมาถึงผู้ร้อง จนกระทั่งเมื่อปี ๒๕๒๖ เกิดข้อพิพาทขึ้นในที่ดินบริเวณดังกล่าวเนื่องจากสภาตำบลกุดแห่นำช่างรังวัดมารังวัดที่ดินสาธารณประโยชน์และปรากฏว่าทับซ้อนกับที่ดินของผู้ร้องบางส่วน บุคคลทั้งสามไม่ทราบว่าที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ และไม่เคยพบผู้ใดมากล่าวอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ที่สาธารณประโยชน์ “โคกภูพระ” หรือ “โคกภูถ้ำพระ” ตามหลักฐานทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่

๒) เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ อำเภอเลิงนกทายื่นคำร้องขอให้ผู้ถูกร้องรังวัดเพื่อออก น.ส.ล. ตามหลักฐานสำเนาทะเบียนที่สาธารณประโยชน์พร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา [REDACTED] ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๓ ช่างรังวัดทำการรังวัดได้เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา มากกว่าหลักฐานเดิม ๘๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา (เนื่องจากการแจ้งเนื้อที่ไว้โดยประมาณ) ผู้ถูกร้องจึงปิดประกาศออก น.ส.ล. โดยไม่มีผู้โต้แย้งคัดค้าน

/๓) ต่อมา...

๓) ต่อมาผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ถึงผู้ถูกร้อง คัดค้านการรังวัดแนวเขตที่ดินเพื่อออก น.ส.ล. แปลงโคกภูพระ โดยให้เหตุผลว่า การประชุมระหว่าง ตัวแทนรัฐบาลกับขบวนการ

ในนามคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีมติกำหนดแนวทาง กระบวนการ และขั้นตอนการแก้ไขปัญหา ในเรื่องดังกล่าวไว้แล้ว

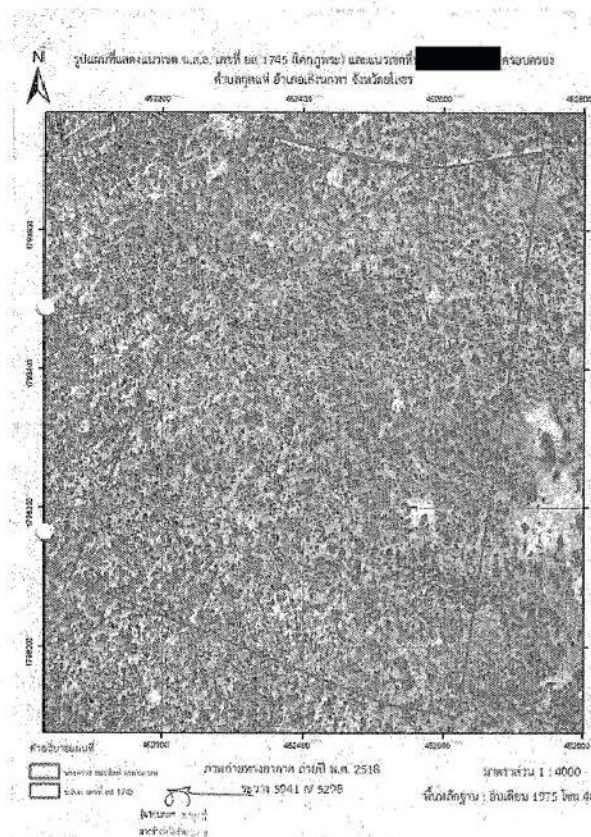
๔) ผู้ถูกร้องเห็นว่า ผู้ร้องคัดค้านภายหลังการรังวัด และไม่เกี่ยวกับ เรื่องสิทธิในที่ดิน ประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกา พิพากษาว่า ที่ดินของผู้ร้องรुकล้ำ ที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระ ให้ผู้ร้องและบริวารออกไปจากที่ดิน ผลแห่งคำพิพากษาของศาลฎีกา ย่อมมีผลผูกพันผู้ร้อง จึงไม่อาจยื่นหนังสือคัดค้านการรังวัดออก น.ส.ล. แปลงนี้ได้ อีกทั้งกรณีดังกล่าว ยังได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม^๑ และคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงแก้ไขปัญหาที่สาธารณประโยชน์และที่ดินเอกชนปล่อยทิ้งร้าง ของขบวนการ ของจังหวัดยโสธร ซึ่งต่างมีความเห็นให้จังหวัดยโสธร สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร นายอำเภอเลิงนกทา เทศบาลตำบลกุดแห่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ ร่วมกันรังวัดแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ให้ชัดเจนและเป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาเพื่อเป็นแนวเขต อ้างอิงในการออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายในการ ประกาศออก น.ส.ล. ครบกำหนดแล้ว ไม่มีกรณีที่เกิดว่าเป็นการคัดค้าน ผู้ถูกร้องจึงเห็นควรออก น.ส.ล. สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแปลง “โคกภูพระ” เลขที่ ยส ๑๗๔๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๕

๕) ภาพถ่ายทางอากาศเมื่อปี ๒๕๑๘ (ระวาง 5941 IV 5298) แสดงแนวเขต น.ส.ล. เลขที่ ยส ๑๗๔๕ (โคกภูพระ) และแนวเขตที่ผู้ร้องครอบครอง ปรากฏว่าที่สาธารณประโยชน์ โคกภูพระมีสภาพเป็นป่าทั้งแปลง ยังไม่ปรากฏร่องรอยการทำประโยชน์ และภาพถ่ายทางอากาศเมื่อปี ๒๕๓๔ ปรากฏว่าที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระมีร่องรอยการทำประโยชน์ในพื้นที่พิพาทบางส่วน

/ภาพถ่าย...

^๑ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม แต่งตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนัก นายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๒ เพื่ออำนวยความสะดวก เร่งรัดการดำเนินงาน และติดตามผลการดำเนินการ ของส่วนราชการรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาดำเนินการตามข้อเสนอของ ขปส.

ภาพถ่ายทางอากาศ ถ่ายปี ๒๕๑๘



ภาพถ่ายทางอากาศ ถ่ายปี ๒๕๓๔



๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชัยภูมิ

๑.๑) เมื่อปี ๒๕๔๔-๒๕๕๓ นายอำเภอเสิงสางเป็นโจทก์ยื่นฟ้องผู้ร้องต่อศาลจังหวัดชัยภูมิขอให้ออกจากที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระ เนื้อที่ประมาณ ๒๙ ไร่ ๓ งาน ๑๘ ตารางวา คดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลฎีกา [redacted] ให้ผู้ร้องและบริวารออกจากที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระ และรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและรั้วลวดหนามออกไปจากที่ดินพิพาท โดยแผนที่พิพาทในชั้นการพิจารณาคดีแสดงพื้นที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระซึ่งสำรวจรังวัดเมื่อปี ๒๕๒๖ ได้เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา แต่เนื่องจากผู้ร้องเห็นว่าตนเองเป็นผู้ครอบครองและทำกินในที่ดินพิพาทต่อบิตามารดามาโดยตลอด และการออก น.ส.ล. โคกภูพระไม่ตรงตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้เมื่อปี ๒๕๔๑ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ท้องที่ตำบลกุดแห่ อำเภอเสิงสาง เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ ครอบคลุมบริเวณพื้นที่พิพาท ผู้ร้องจึงประสงค์ให้ ส.ป.ก. จัดที่ดินให้ตามระเบียบและกฎหมาย โดยร้องขอความเป็นธรรมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กลไกของ [redacted] มาโดยตลอด

/สำหรับ...

๑.๒) สำหรับการแก้ไขปัญหาในประเด็นข้างต้น กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานหลายคณะเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหามาเป็นเวลานานนับตั้งแต่ที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ร้องออกจากพื้นที่พิพาทจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังไม่มีข้อยุติ เนื่องจากมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ผู้ร้องและบริวารออกจากพื้นที่พิพาทที่ทับซ้อนอยู่ในที่ น.ส.ล. ประกอบกับเทศบาลตำบลกุดแห่มีความประสงค์ให้คงพื้นที่พิพาทไว้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดยโสธรจึงมีหนังสือลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๔ เชิญผู้ถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดยโสธรในส่วนที่ไม่ทับซ้อนกับที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระ (ติดกับแปลงพิพาท) เพื่อแจ้งความประสงค์ขอรับการจัดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้แก่ ผู้ร้อง (เนื้อที่ประมาณ [redacted] ไร่ [redacted] งาน [redacted] ตารางวา) [redacted] (เนื้อที่ประมาณ ๒๒ ไร่ ๗๙ ตารางวา) [redacted] (เนื้อที่ประมาณ ๒๖ ไร่ ๑ งาน ๗๐ ตารางวา) และ [redacted] (เนื้อที่ประมาณ ๒๖ ไร่ ๑ งาน ๗๑ ตารางวา) ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๔ ผู้ร้องให้ถ้อยคำสรุปว่า ต้องการให้แก้ไขปัญหาที่ดินพิพาทที่ทับซ้อนกับที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระให้ได้ข้อยุติก่อน จึงจะขอรับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. ต่อไป

๑.๓) สืบเนื่องจากประเด็นที่สาธารณประโยชน์อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามข้อ ๑.๑) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดยโสธรจึงไม่สามารถจัดที่ดินให้กับผู้ที่ครอบครองทำประโยชน์อยู่ในที่สาธารณประโยชน์ได้ทันที เนื่องจากพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจ ส.ป.ก. เข้าไปปฏิรูปที่ดินในเขตที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนด แต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างอำนาจที่กระทรวง ทบวง กรม เคยมีอยู่ตามกฎหมายอื่น ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าอำเภอเลิงนกทาและเทศบาลตำบลกุดแห่ได้ยื่นคำขอให้ผู้ถูกร้องรังวัดเพื่อออก น.ส.ล. ในที่ดินบริเวณพิพาทและฟ้องขับไล่ผู้ร้องให้ออกจากที่ดินดังกล่าวจนศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แสดงให้เห็นว่าอำเภอเลิงนกทาและเทศบาลตำบลกุดแห่ได้ดูแลและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ มาตรา ๒๖ (๑) บัญญัติไว้สรุปได้ว่า เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาประกาศกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินสาธารณประโยชน์อยู่ ที่สาธารณประโยชน์นั้นจะถูกถอนสภาพตามมาตรา ๒๖ (๑) ได้ ๒ กรณี ดังนี้

(๑) ที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองเลิกใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว

(๒) ที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองยังใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพ เมื่อได้จัดหาที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว

/ดังนั้น...

ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าที่ดินพิพาทยังมีสภาพเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองยังใช้ประโยชน์ร่วมกันจนถึงปัจจุบัน และยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ร่วมกันที่ดินนี้จึงยังถือว่าเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันอยู่ ถึงแม้จะมีพระราชกฤษฎีกาประกาศกำหนดเขตที่ดินในพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ก็ไม่มีผลเป็นการลบล้างอำนาจของหน่วยงานราชการอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์นั้น ส.ป.ก. จึงไม่มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินได้

๒) ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

กรณีปัญหาที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระทับซ้อนกับที่ดินของผู้ร้อง จังหวัดยโสธรเห็นควรยุติเรื่อง หาก [REDACTED] ยังคงนำประเด็นดังกล่าวมาเรียกร้องต่อรัฐบาลอีก เห็นควรดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังนี้

๒.๑) เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับแนวเขตของที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระตามคำพิพากษาของศาลฎีกา [REDACTED] เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จังหวัดยโสธร สำนักงานที่ดินจังหวัดยโสธร อำเภอเลิงนกทา เทศบาลตำบล กุดแห่ และผู้ปกครองท้องที่ ต้องร่วมกันรังวัดแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ให้เกิดความชัดเจนและเป็นไปตามคำพิพากษาของศาลเพื่อใช้เป็นแนวเขตอ้างอิงในการออก ส.ป.ก. ๔-๐๑

๒.๒) กรณีผู้ร้องคัดค้านการรังวัดออก น.ส.ล. เนื่องจากเห็นว่าทับซ้อนกับที่ดินที่ครอบครองทำประโยชน์เนื้อที่ [REDACTED] ไร่ [REDACTED] งาน [REDACTED] ตารางวา และประสงค์จะใช้สิทธิโต้แย้งคัดค้านการออก น.ส.ล. สามารถใช้สิทธิคัดค้านได้ตามกฎหมายและระเบียบราชการ รวมถึงสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ยื่นคัดค้าน

๒.๓) ที่ดินที่ผู้ร้องครอบครองทำประโยชน์ซึ่งอยู่นอกแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ตามคำพิพากษาของศาลฎีกา มี ๔ แปลง เนื้อที่ประมาณ [REDACTED] ไร่ เมื่อรังวัดและประกาศแนวเขตที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระแล้วเสร็จ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดยโสธร จึงจะสามารถออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ แก่ผู้ร้องได้ภายใน ๓ เดือน

๒.๒.๔ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ พนักงานเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม สรุปได้ว่า หมู่บ้านกุดแห่ หมู่ที่ ๑ ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านเมื่อปี ๒๔๓๐ แต่จัดตั้งหมู่บ้านเป็นทางการเมื่อปี ๒๔๔๖ มีผู้ใหญ่บ้านถึงปัจจุบัน ๑๓ คน ครอบครัวของผู้ร้องครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินเนื้อที่ประมาณ [REDACTED] ไร่ (รวมที่ดินพิพาท) มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน ต่อมาเมื่อปี ๒๔๙๑ [REDACTED] ผู้ใหญ่บ้านลำดับที่ ๙ ได้นำที่ดินแปลงดังกล่าวไปขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์เนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ และเมื่อปี ๒๕๒๖ สภาตำบลกุดแห่ได้ยื่นรังวัดตรวจสอบ

แนวเขตโดยมี [REDACTED] ผู้ใหญ่บ้านลำดับที่ ๑๐ เป็นผู้นำรังวัดชี้แนวเขตปรากฏว่าได้เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา ทับซ้อนกับที่ดินของผู้ร้องประมาณ [REDACTED] ไร่ [REDACTED] งาน [REDACTED] ตารางวา ผู้ร้องประสงค์จะขอ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ในพื้นที่พิพาทพร้อมทั้งที่ดินของตนเองที่อยู่นอกเขตที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระ เนื่องจากหากยินยอมให้ออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ เฉพาะในที่ดินที่อยู่นอกเขตพื้นที่พิพาทไปก่อน จะทำให้ยากต่อการขอ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ในที่ดินพิพาท เพราะ ส.ป.ก. ๔-๐๑ จะระบุที่ดินข้างเคียงด้านทิศตะวันออกกว่าจุดที่สาธารณประโยชน์

๒) เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๕ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประชุมรับฟังข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ จังหวัดยโสธร สรุปได้ว่า เมื่อปี ๒๕๔๑ อำเภอเลิงนกทา ขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์เนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ ต่อมาปี ๒๕๖๖ มีการรังวัดสอบแนวเขตได้เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา บริเวณที่ผู้ร้องอ้างการครอบครองในที่สาธารณประโยชน์มีเนื้อที่ [REDACTED] ไร่ [REDACTED] งาน [REDACTED] ตารางวา ต่อมาเมื่อปี ๒๕๔๑ มีการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน และในระหว่างประกาศออก น.ส.ล. จนกระทั่งครบกำหนดการประกาศ ไม่มีผู้คัดค้าน แต่ผู้ร้องมีหนังสือถึงผู้ถูกร้องให้ชะลอการออก น.ส.ล. ซึ่งเป็นการยื่นหนังสือหลังจากครบกำหนดประกาศออก น.ส.ล. ไปแล้ว อีกทั้ง อำเภอเลิงนกทาได้ฟ้องขับไล่ผู้ร้องออกจากที่ดินพิพาท ซึ่งศาลฎีกามีคำพิพากษาให้ผู้ร้องออกจากที่ดินดังกล่าว เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง รั้วลวดหนาม และคืนพื้นที่ให้เทศบาลตำบลกุดแห่ ผู้ร้องจึงร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกรณีการออก น.ส.ล. ทับซ้อนกับที่ดินของผู้ร้องหรือไม่ โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

๓.๑ สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗ ที่มีหลักการว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก โดยขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๓.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบรับฟังได้ ดังนี้

๓.๒.๑ ที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลกุดแห่ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์เมื่อปี ๒๕๔๑ โดยระบุว่าเนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ ประชาชนตำบลกุดแห่หลายหมู่บ้านใช้ประโยชน์เป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์และเก็บหาของป่า เมื่อปี ๒๕๖๖ สภาตำบลกุดแห่ได้รังวัดตรวจสอบแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ ผลการรังวัดได้เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา มากกว่าหลักฐานตามทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ปี ๒๕๔๑ เนื้อที่ ๘๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา

/ต่อมาปี...

ต่อมาปี ๒๕๕๕ อำเภอลำปางยื่นคำขอรังวัดเพื่อออก น.ส.ล. ต่อผู้ถูกร้อง โดยรังวัดได้เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา ผู้ถูกร้องจึงปิดประกาศออก น.ส.ล. โดยไม่มีผู้โต้แย้งคัดค้าน

๓.๒.๒ ที่ดินของผู้ร้องที่อ้างว่าถูก น.ส.ล. ทับซ้อน มีเนื้อที่ [] ไร่ [] งาน [] ตารางวา โดยเมื่อปี ๒๕๔๔ นายอำเภอลำปางได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องขับไล่ผู้ร้องเป็นคดีต่อศาลจังหวัดยศธร คดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลฎีกา [] พิพากษาว่า ผู้ร้องครอบครองที่ดินรุกล้ำเข้าไป ในที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระ ให้ผู้ร้องและบริวารออกไปจากที่ดิน และรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง และรื้อลวดหนามออกไปจากที่ดินพิพาท

๓.๒.๓ ต่อมาผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ คัดค้านการรังวัดแนวเขต ที่ดินสาธารณประโยชน์โคกภูพระ แต่เป็นการคัดค้านภายหลังการรังวัดและไม่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิในที่ดิน ประกอบกับกรณีดังกล่าวศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว ผลแห่งคำพิพากษาของศาลฎีกา ดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ความในคดี จึงเป็นเรื่องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษา ตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง^๒ ผู้ถูกร้องจึงออก น.ส.ล. เลขที่ ยส ๑๗๔๕ เนื้อที่ ๒๓๓ ไร่ ๑ งาน ๔๓ ตารางวา เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๕

๓.๒.๔ ข้อเท็จจริงจากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณพื้นที่พิพาทเมื่อปี ๒๕๑๘ ปรากฏว่า มีสภาพเป็นป่าเต็มพื้นที่ ไม่ปรากฏร่องรอยการทำประโยชน์ ทั้งนี้ ร่องรอยการทำประโยชน์ เริ่มปรากฏตามข้อเท็จจริงจากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเมื่อปี ๒๕๓๔

๓.๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการออก น.ส.ล. ทับซ้อนกับที่ดิน ของผู้ร้องเป็นที่ยุติแล้วตามคำพิพากษาศาลฎีกา [] พิพากษาว่า ที่ดินพิพาทอยู่ใน ที่สาธารณประโยชน์โคกภูพระ ให้ผู้ร้องและบริวารออกไปจากที่ดินดังกล่าว สอดคล้องกับข้อเท็จจริง จากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเมื่อปี ๒๕๑๘ ซึ่งปรากฏว่าบริเวณพื้นที่พิพาทยังมีสภาพเป็นป่าเต็มพื้นที่ และไม่ปรากฏร่องรอยการทำประโยชน์ จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดี อยู่ในศาล หรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

/๔. มติคณะ...

^๒ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และการ พิจารณาใหม่ คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ ให้ถือว่าผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง นับตั้งแต่วันที่ ได้พิพากษาหรือมีคำสั่ง จนถึงวันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรืองดเสีย ถ้าหากมี

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๗ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

